

Familie- og kulturkomiteen
www.stortinget.no

Vår referanse: 2026/75
Dato: 21.04.2026
Publikasjonsnr.: NIM-H-2026-022

HØRINGSUTTALELSE

Endringer i barnevernsloven (bedre beskyttelse av barn på institusjon)

NIM takker for muligheten til å gi innspill til lovforslag om endringer i barnevernsloven.

Vi vurderer at departementet har gjort grundige menneskerettslige vurderinger på flere punkter i forslaget, og det er positivt at departementet foreslår styrket periodisk kontroll.

I dette innspillet konsentrerer vi oss om to spørsmål: (1) adgangen til inngrep i barnets rett til besøk og elektronisk kommunikasjon, og (2) det videre lovarbeidet om særlig inngripende institusjonsplasseringer.

Departementet foreslår i punkt 6.4.4 å gi alle barnevernsinstitusjoner – også omsorgsinstitusjoner – adgang til inngrep i barnets rett til å motta besøk og til å benytte elektroniske kommunikasjonsmidler og internett.

Forslaget aktualiserer flere menneskerettigheter, og forutsetter særlig balansering av barns rett til vern mot utnyttelse, vold og overgrep opp mot barns rett til vern mot inngrep i privatlivet. Dette er en krevende balansegang: for svake inngrepsmuligheter kan innebære at staten ikke oppfyller sin plikt til å beskytte barnet, mens for vide eller langvarige begrensninger kan innebære uforholdsmessige inngrep i barnets rettigheter.

NIM vurderer at departementet gir en god gjennomgang av de menneskerettslige vurderingene som må foretas for at det skal kunne gjøres inngrep i barns rett til privatliv.¹

Vi vil likevel understreke at lovforslaget må følges opp med tiltak som sikrer at disse vurderingene blir lagt til grunn i praksis. Forslaget innebærer en omfattende utvidelse av adgangen til å gjøre inngrep i privatlivet til barn på omsorgsinstitusjon – en sammensatt barnegruppe i ulike livssituasjoner. Det er derfor spesielt viktig at

¹ Se særlig forslaget s. 44-45.

det iverksettes tiltak for å sikre at institusjonene foretar de nødvendige menneskerettslige vurderingene i praksis før det gjøres inngrep.

Utforming av støttemateriell med trinnvis gjennomgang av de ulike leddene i inngrepsvurderingen, kombinert med tett oppfølging fra statsforvalter i gjennomføringsfasen, er eksempler på mulige tiltak som kan bidra til å sikre at det ikke gjøres ulovlige inngrep i barns rett til privatliv. EMD har lagt vekt på at skriftlige retningslinjer kan gjøre selve loven mer forutberegnelig.²

Slik NIM forstår proposisjonen, følges ikke Storberget-utvalgets forslag om særlig sikrede institusjonsplasseringer opp i denne omgang. Departementet varsler at det vil foretas ytterligere utredninger, særlig for tilfeller som kan innebære frihetsberøvelse av barn.³ NIM knytter derfor noen merknader til dette.

Etter vår vurderer forutsetter dette i så fall et mer presist lovgrunnlag enn forslaget til § 5-1. Til sammenlikning er det i den danske loven om ungdomskriminalitetsnemnd vilkår om at plassering på en sikret institusjon må være «absolutt påkrevd» for å avverge at den unge skader seg selv eller andre, og at skaden ikke kan avverges ved hjelp av mindre inngripende tiltak.⁴

Avslutningsvis finner NIM grunn til å minne om at FNs barnekomité generelt oppfordrer til å styrke arbeidet med forebygging, fremfor økt bruk av tvang og inngrep. I lys av forslaget, og av at departementet varsler utredning av ytterligere inngrepshjemler knyttet til barn på institusjon, vil vi følge med på det samlede inngrepstrykket fremover.⁵

Vennlig hilsen

for Norges institusjon for menneskerettigheter

² Munjaz mot Storbritannia (2913/06) avsn. 94 .

³ Punkt 6.4.1 i proposisjonen.

⁴ Den danske «Lov om bekæmpelse av ungdomskriminalitet» gir på nærmere vilkår adgang til å frihetsberøve barn fra 12-årsalder i sikrede og særlig sikrede institusjoner. Loven er tilgjengelig her <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/1705> . Reglene det siktes til står i § 16 nr. 1.

⁵ Se for eksempel FNs barnekomité sine avsluttende merknader til Norges sjuende rapport (22. juli 2025) CRC/C/NOR/CO/7 avsnitt 21.

Kai Spurkland

Direktør

Kasper Grøtvedt Nilsen

Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.